GAZET'A TRANSILVANIEI.

„Gazet'a“ ese de 2 ori; Joi'a si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_4$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon, sunatória.

Anulu XL.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pertru serie 6 cruceri v. a. Tacs'a timbrala à 30 cr. val. austr. de fia-care publicare,

Nr. 27. Brasiovu 22|10 Aprile 1877.

Catastrulu.*)

Acestu cuventu barbaru remasu din evulu mediu denota pentru tóte classile de locuitori ai tierei nóstre, cu singur'a esceptiune de proletarii fugari pe pamentu, una din cestiunile de viétia, de esistentia; ea este acea nefericita cestiune din sfer'a economiei politice (nationale), care cá de ani 24 incóce a costatu si pe locuitorii acestei tieri multe millióne, pentru-cá mai la urma se ni se dica in a. 1876 a trei'a óra, ca catastrulu Transilvaniei, cá si alu Ungariei, dupa atâtea spese dilapidate, dupa atâtea mesuraturi si calculatiuni facute intr'unu patrariu de seculu, totu mai este inca plinu de erori parte mare gróse, esentiali, care nu se mai potu suferí, prin urmare, cà trebue se se corége cu ori-ce pretiu. Sub acestu cuventu éta cà se si apucara de coresu. Totu-odata inse'i luà, precumu se dice, gur'a pe de nainte, cá sé spuna, ca cele mai multe erori ale catastrului s'ar' afla in mesurarea falsa a mosiiloru, in catu la cei mai multi proprietari s'ar' fi inscrisu si verificatu jugere mai pucine decatu ar' avé ei in adeveru, apoi in classificarea falsa a calitatiei pamentului, ca-ci s'ar' fi trecutu multime de locuri de cl. I la cl. II, cele de a II la a III, éra altele bune s'au scrisu cá sterpe de totu etc. De aici apoi se deduce, ca prin urmare statulu ungurescu este insielatu si pagubitu in veniturile sale, ca-ci proprietarii locuriloru nu platescu contributiune cata ar' fi datori se plateésca, ci cateva millióne remanu pe fia-care anu in pungile loru. Asia dice gubernulu Ungariei.

Este invederatu, ca facia cu acea intreprindere a numitului gubernu, au se'si deschida ochii bine totí locuitorii tierei, incependu dela proprietarii celoru mai intinse dominia (Latifundia) pana la celu din urma locuitoriu saracu cu casciór'a si gradina din capulu satului ori alu orasiului. Ce e dreptu, celu de antaiu catastru facutu sub periodulu absolutismului austriacu de ómeni parte mare séu ignoranti si lenesi, séu si coruptibili, ori si insielati de catra proprietari, a fostu mai multu numai o incercare, o maculatura. Déra gubernulu austriacu si-a deschisu curendu ochii si conoscundu'si erorea a luatu dispusetiuni severe, cá intregu catastrulu se fia supusu la revisiune noua, care s'a continuatu si sub epoc'a luí Schmerling pana ce in fine s'a recunoscutu, ca elu póte serví de base, de fundamentu si la compunerea, la asiediarea de carti hipothecarie.

Precumu arataramu mai in susu, gubernulu actuale afla, ca si catastrulu celu coresu, rectificatu, authenticatu de austriaci mai este inca plinu de erori. Din partea nóstra noi nu disputamu asupra acestei afirmatiuni a gubernului, din causa ca atata ne este si noue cunoscutu, cumu-ca pre catu timpu fuseseramu gubernati immediatu dela Vien'a (circa 17 ani), mai alesu proprietarii mari si mici de nationalitate maghiara nu lasá nici unu midiulocu si ocasiune, unde numai potea, spre a se subtrage dela platirea de imposite.

Dedati la asiá numite celatiuni colossali, ba dedati a nu platí nimicu la statu pana in an. 1849 déca era nobili cu piele de càne séu de magariu, erá lucru prea naturale, cá cu ocasiunea mesuratureloru catastrali se arate jugere catu se potea mai puçine. Ce vreti mai multu? Ve aduceti bine aminte, ca inainte cu 4—5 ani, candu dupa caderea lui Lonyay diariulu seu „Reform“ incepuse cu revelatiuni de cele mai delicate, in catu pentru contributiuni directe unele diarie subventionate uitandu unde se afla, apostrofara pe malcontenti dicundu-le: „Taca-ve gurile, au nu vedeti, ca lucrulu e intocmitu asiá, cá partea cea mai mare a impositeloru se cadia pe regiunile locuite de alte nationalitati si mai pucinu de maghiari.“

Se pare inse, ca in epoc'a presenta s'au infundatu tóte stratagemele, ca-ci ap'a le ajunse pana la gura. Revelatiunile facute mai deunadi de catra adunarea comitatului Borsod in Ungari'a in representatiunea, respective protestulu seu adressatu ministeriului, sunt in adeveru ceea ce dice francesulu frappante. Acelu comitatu adeca descopere intre altele ca, functionarii de catastru au primitu din capulu loculuí instructiuni secrete, prin care li se comite cá se nu se prea uite multu in gur'a proprietariloru fatenti nici in a membriloru commissiunei, ci se'si culéga date economice si statistice ori pe ce cale, cu alte cuvente, in modu investigatoriu, cá si cumu ai cerceta dupa hoti si insielatori.*) De aici urma, ca in acelu comitatu au fostu luati la intrebare mai multi proprietari merunti si provisori (epistati) de mosii, carii au spusu cate verdi si uscate despre folósele ce ar' trage locuitorii din agricultura. Unulu din resultatele cele mai estravagante ale aceloru denuntiari a fostu, ca functionarii dela catastru punendu-se la més'a verde au calculatu, ca productiunea midiulocía a unei holde (jugerum) de cl. I semanata cu papusioiu (cucurudiu) trebue se fia de 20 mesuri unguresci, a caroru valóre in bani o pretiuira la 23 florini v. a. Apoi fiindu-ca p'intre papusioiu se mai punu si pepeni porcesci (bostani), fasole, pe alocurea si napi, care inca 'si au' valórea loru, asia dd. functionari dela catastru scósera la lumina, ca venitulu curatu dela una holda de 1600⁰ patrati in anii de productiune midiulocia trebue se fia de 56 fl. di: cincidieci si siese florini v. a. In catu pentru spesele cultivarei locului, ve poteti face idea despre inalt'a sciintia agronomica a functionariloru, déca ei gunoitulu unui jugeru ilu pretiuescu numai cu cate 1 fl. 96 cr. Adeveratu ca acestea spese diferu forte tare dupa clima, calitate, distantia, productiune de gunoiu; las' inse ca cunóscemu destule regiuni in tierile nóstre, unde carulu de gunoiu bunu dupa patru vite se platesce pe locu acasa cu cate 30, 50 cr. pana la 1 fl.; las' ca transportulu lui costa timpu, labóre, adeca bani, déra apoi cu cate cara de gunoiu voiesce gubernulu se se ingrasie si deréga unu agru de aratura catu 1 jugeru?

La vederea aceloru calculatiuni adunarea representativa a comitatului Borsod avù intru nimicu a declara in susu atinsulu seu protestu, ca acei functionari nu numai sunt nisce ignoranti, déra si smintiti, alienati de minte (agyafurt). Casulu acesta din Borsod intr' atata spaimanta pe societatea agronomica din Transilvani'a, séu vorbindu mai respicatu, pe proprietarii cei mari ai tierei nóstre, representati prin acea societate cá prin o mica dieta, in catu densa inca din 10 Martiu a. c. declara susu si tare, ca adópta in principiu adress'a comitatului desu numitu; totuodata se adressa de repetite-ori prin organulu seu „Ébredés“ catra toti agricultorii Transilvaniei, si in specie catra acei concetatiani, carii mai ainte partecipasera la lucrarile catastrali ale tierei nóstre cá presiedenti séu cá membrii ai comissiuniloru catastrali, cá se nu'si pregete a comunica esperienti'a ce voru fi facutu in acést'a cestiune, dlui vicepresiedente com. Gustavu Teleki in Clusiu la reriedenti'a societatiei.

Cei mai multi lectori ai „Gazetei“ sunt proprietari de mosii mai mici séu mai mari. Cestiunea de facia nu e cestiune de partita politica, ci e cestiune de esistentia, se póte inse preface chiaru si in cestiune strictu nationale in 24 de óre, déca nu vomu sta si noi destepti, privighiatori; de aceea conjuramu pe toti proprietarii romani, cá ne perdiendu nici-o di, se o ia in discussiune, se alerge dupa informatiuni mai esacte decatu le potemu da noi dela marginea tierei, si se nu'si pregete nimicu a se pune in contactu cu societatea agronomica dela Clusiu. B.

*) Catastrum, scurtatu din Capitastrum dela lat. caput (capu), ca-ci la inceputu acestu cuventu semnificá numai asiá numit'a capitatia (in Romani'a) darea pe capu (là noi). Mai tardiu acestu nume capitastrum s'a datu si la cartile de mosii, carti de immobilii, de averi nemiscatórie. Astadi se ia numai in sensulu acesta. Franc. Cadastre; ital. Catastro; germ. Lagerbuch, Flurbuch, Steuerregister, magy. telekkönyv. (?)

*) In Ianuariu si Februariu a. c. mai multe diarie unguresci demascasera acelea instructiuni. Se asteptá, cá cele ministeriali se le demintia, acestea inse au tacutu.

Transilvani'a. (Starea semenaturiloru.) Ajungundu cu ajutoriulu cerîului in primavéra, intr'o tiéra agricola cumu este si a nóstra, fiacare doresce se audia cate ceva despre starea campuriloru. Dupa diariele dela Clusiu semenaturile in partea cea mai mare a tierei au ernatu prea bine, éra dilele acestea blande inbarbata pe locuitori cá se faca semenaturi de primavera pe intrecute. Cele de tómna pe a locurea sunt asia de grase, in catu proprietarii punu cá se le pasca cate pucinu oile, spre a le modera crescerea prea rapede. Numai din unele parti ale comitatului Turda-Ariesiu se scrie, ca in cateva hotara semenaturile au ernatu reu, éra unele au si peritu. Asia se scrie din centrulu Transilvaniei; in regiunea nóstra, aici in dosulu Carpatiloru, temperatur'a se inblandiesce relative fórte incetu, adeca cu 3—4 septemani mai tardiu decatu pe valile cele manóse ale Ternaviloru si ale Murasiului etc.

Brasiovu, in 21 Aprile st. n.

Situatiunea este inca neschimbata. Resbelu n'avemu inca, pentru-ca tunurile n'au inceputu a bubuí; dér' nice pace nu avemu, deórace pamentulu dela Prutu si Dunarea de josu geme sub greutatea armateloru concentrate acolo. Va se dica, nici pace, nici resbelu, ci nesiguranti'a, frica, spaima, confusiune: cumu e mai reu. Inse n'avamu se ne miramu de acésta tortura indelungata, pentru-ca e vorb'a nici mai multu nici mai pucinu, decatu de resólverea „cestiunei orientali“, adeca a acelei cestiuni, care de unu lungu siru de ani

formédia spaim'a Europei. Déca consideramu ca orientulu este acelu vertegiu alu continentului europeanu, unde se concentrédia si se batu in capete cele mai insemnate interesse ale toturoru poteriloru europene; déca consideramu, ca prin turburarea acestui vertegiu se póte produce o turburare preste totu intinsulu Europei, si ca consecintiele potu se fia funeste pentru staturi si natiuni intregi, ca-ci foculu ce se va aprinde astadi séu mane la Dunarea de josu, se póte prea usioru intinde celu pucinu preste trei parti ale lumei, se duca la disolutiune si ruina totale staturi vechi si se produca pe ruinele loru alte noue,— apoi n'avemu se ne miramu candu vedemu esitarea si lung'a traganare din partea celoru ce vreau se aprinda orientulu, ci in liniste se asteptamu desvoltarea lucruriloru de pre o di pre alta, ca-ci mari lucruri se pregatescu, mari evenimente ne astépta, si se nu uitamu, ca viitoriulu poporului romanu, consolidarea lui la Dunarea de josu si in Carpati inca va depinde multu dela resultatulu focului orientalu. Se fimu deci sobri si pregatiti a intempiná cu resolutiune si tarìa in consciintia nóstra romana ori-ce eventualitate, ori-ce lovitura si se ne scimu folosí de ori-ce avantagiu. Si cá se potemu face acést'a, trebuie se tienemu contu despre totu ce se petrece in giuru de noi.

Monarchi'a austro-maghiara este inca neresoluta; ea nu scie inca la care parte se se alature. S'ar' alaturá bucurosu la Russi'a, déca ar' scí ca la impartiéla va capetá provinciele dela Dunarea de josu; ar' sprigini pe Turci'a, déca ar' scí ca la casu se triumfedie armele russesci va poté se scape cu pielea curata. Pentru aceea vedemu, ca precandu in Vien'a se serbédia jubileulu de 50 de ani de servitiu alu archiducelui Albrecht, la care a luatu parte si unu representante alu imperatului russescu, principele Metcersky, pre atunci domnii din Pest'a se certa si sfadescu, ca pentru-ce dlu Tisza n'a primitu in modu officialu pe adjutantulu sultanului, Tahir Bey, care a adusu din Constantinopole cartile furate de turci din bibliothec'a lui Mathia Corvinu, si pre cari carti sultanulu Abdul-Hamid le donédia astadi universitatii pestane. — Pentru aceea vedemu mai departe, ca precandu unele diurnale inspirate scriu, ca indata ce Russi'a va trece in Romani'a, atunci si trupele austro-maghiare voru ocupá nu numai Bosni'a, ci chiaru si Serbi'a, — pre atunci altele amenintia pe muscali cu o espeditiune de honvedi, ce se dice ca s'ar' fi dirigeatu catra confiniele Bucovinei si ale Galitiei.

Ba ce e si mai multu, judanesculu „Pester Lloyd", care de altmintrelea trece si de organu alu contelui Andrássy, vine a da svatu Austriei, ca dieu n'ar' face reu, déca in sensulu §-lui 8 alu tractatului de Parisu ar' ocupá Romani'a spre a o aperá de invasiunea muscalésca. „In discussiunea asupra resbelului russo-turcescu — dice numitulu diurnalu — amu uitatu cu totulu de positiunea Romaniei.. Guvernulu acestei tierisióre a devenitu in perplesitate in faci'a criticei situatiuni. Eri ni comunicá in modu officialu, ca Romani'a e resoluta a-si aperá neutralitatea si interessele nationali, éra astadi ni se spune, ca aceeasi Romania voiesce se mérga in resbelu alaturea cu Russi'a. Libertatile autonóme ale acestei tierisióre, in urm'a situatiunei sale favorabile, au fostu totu-deun'a respectate, afara de tempulu protectoratului russescu dela 1829—1857. Tractatulu dela 19 Aug. 1858 a facutu pe Romani'a aprópe cu totulu independenta de Russi'a si Turci'a, pentru-ca se dicea, ca acésta tiéra are se formedie unu muru aperatoriu contra Russiei.... Acumu inse se vede, ca acésta tierisióra, care in tempu de pace este unu cuibu de disordine, care intru nimicu nu promóve scopurile politice, economice si de cultura ale Europei (fiindu-ca nu emancipédia pe judani? Rep.), in tempu de resbelu nice nu se mai baga in seama, cá si candu n'ar' esiste.... Si cu tóte aceste trupele principelui Carolu, cari sunt dedate la invingeri si cari se dice ca sunt provediute chiaru cu arme, au se impedece pe turci d'a trece preste Dunare.... Europei pucinu i pésa de ceea ce va face Romani'a, inse pentru Austri'a este acést'a o cestiune vitale.... Déca esiste deci in statulu austriacu o partita, care voiesce se faca vr'o „preamblare militare", atunci i recomendamu pe Romani'a, cu tóte ca in alta parte amu poté se facemu cuceriri mai pretióse, inse aici avemu de a ne aperá securitatea nóstra, avemu de a aperá Dunarea, care este unu fluviu nemtiescu, fluviu austro-maghiaru." — Tragemu atentiunea foiloru din capitalea Romaniei asupra acestui articlu alu organului dlui Andrássy, ca-ci noi voindu a responde la acésta barfelitura judanésca asiá, precumu merita si precumu amu dorí se-i respondemu, ne tememu se nu ne aprindemu paie in capu, deórace la noi judanii sunt mari domni, sunt vitielulu de auru, idolulu la care se inchina nu numai vistieri'a, ci si legile statului maghiaru.

Din Russi'a notificamu, ca trupele dela Chisieneu s'au concentratu in apropiare imediata de confiniele Romaniei. O scire dela Petrupole spune, ca imperatorele Alessandru, insocitu de marele principe de coróna si de principele Gorciacoff, ar' fi plecatu la óste in 19 l. c., din care causa pe luni séu marti se póte asteptá manifestulu de resbelu. Agintele diplomaticu russescu din Constantinopole si consululu dela Rusciucu au primitu ordinu se stè gata de plecare.

— Turci'a inca se pregatesce din tóte poterile cá se primésca pe muscali. Dela Rusciucu se telegrafédia, ca generalissimulu armatei turcesci dela Dunare a sositu acolo insocitu de Amet-Eiub, comandantele celui de alu doilea corpu de armata. Totu de acolo se anuncia, ca statulu maioru generalu a sositu la Varn'a si se pregatesce se plece la Rusciucu, unde au sositu 70 tunuri Krupp.

— „Correspondinti'a provinciale" din Berlinu, care se considera de organu inspiratu de guvernulu nemtiescu, da cu parerea, ca resbelulu va trebuí se erumpa, inse Europ'a va portá grigia, cá se nu iè dimensiuni mari. Acésta enunciatiune insemnédia, ca Germani'a va sprigini pe Russi'a numai pana candu acést'a nu va aretá, ca tinde la cuceriri de territória.

— Interessante sunt scirile din Angli'a referitórie la neutralitatea Romaniei. Precandu foile anglese afirma, ca guvernulu britanicu va considerá intrarea trupeloru russesci in Romani'a de „casua belli", deórace prin acést'a se calca in petióre tratatulu de Parisu, pe atunci o depesia telegrafica dela Londonu, 18 Aprile, ne spune, ca secretariulu de statu Bourke a declaratu in parlamentu, cumca neutralitatea Romaniei nu este garantata nice prin tratatulu de Parisu, nice prin altu tratatu. Romani'a este, dupa parerea dinsului, numai o parte integritória a Turciei. Lordulu Derby intrá apoi in alta esplicatiune a tratatului de Parisu si dise, ca tóte poterile garante sunt obligate a sustiené integritatea Turciei; ca prin violarea intregitatii imperiului turcescu se violédia si tratatulu de Parisu. Totu din Londonu se telegrafédia, ca Angli'a si-a impartitu flott'a in trei parti, o parte in marea mediterrana, alta in apropiare de Greci'a, pe care o amenintia cu invasiune, éra alta in strimtórea dela Gibraltaru.

Protocolulu dela Londonu.

„Poterile, cari au intreprinsu in comunu pacificarea Orientului si cari au luatu parte, cu acésta intentiune la conferinti'a din Constantinopole, recunoscu, ca celu mai sicuru midiulocu este pentru realisarea scopului ce si-au propusu d'a mantiené inainte de tóte intielegerea stabilita intre ele intr'unu modu atatu de fericitu si d'a afirma din nou impreuna interessulu comunu, ce au pentru imbunatatirea sórtei poporatiuniloru chrestine din Turci'a si pentru introducerea in Bosni'a, Herzegovin'a si Bulgari'a a reformeloru primite de Pórta cu aceeasi reserva, cá ea insasi se le puie in aplicare.

Poterile iau actu de inchiaiarea pacei cu Serbi'a.

In privinti'a Muntenegrului considera, ca e de doritu, in interessulu unei solide si durabile regulari, rectificarea granitieloru si liber'a navigare pe fluviulu Boian'a.

Poterile considera arangiamentele inchiaiate séu cari se voru inchiaiá intre Pórta si principate cá unu pasu spre restabilirea pacei, care este obiectulu dorintiei loru comune.

Poterile invita pe Pórta a consolidá acestu pasu prin punerea armatei sale pe piciorulu de pace tienendu suptu drapele numai numerulu necessaru pentru mantienerea ordinei publice si punendu in lucrare in tempulu celu mai scurtu possibile reformele necessare pentru liniscea si propasirea provincieloru si a statului de a carui stare s'a ocupatu conferinti'a; ele recunoscu ca Pórt'a s'a declaratu gata d'a realisá o parte importante din acele reforme.

Poterile iau actu in speciale de circulari'a Portii dela 13 Febr. 1876 si de declaratiunile facute de catra guvernulu ottomanu in cursulu conferintiei si de atunci incóce prin midiulocirea representantiloru sei.

In faci'a acestoru bune dispositiuni ale Portii si a veditului seu interessu d'a le dá imediatu urmare, poterile se credu in dreptu a sperá ca ea va profitá de potolirea actuale pentru a aplicá cu energia mesurile ce suntu menite a aduce in relatiunile poporatiunii chrestine imbunatatirile efective reclamate in unanimitate, cá neaparate pentru liniscea Europei si ca odata intrata pe acésta cale va intielege, ca este de onórea si de interessulu seu d'a starui pe ea intr'unu modu leále si eficace.

Poterile 'si propunu d'a veghiá cu ingrigire prin midiulocirea representantiloru loru din Constantinopole si a agentiloru locali asupr'a modului cumu regimulu ottomanu 'si va indeplini promissiunile.

Déca sperantiele loru va fi inca odata amagita si déca positi'a chrestiniloru nu s'ar' imbunatatí asiá, in catu se se impedece repetirea incurcatureloru cari turbura periodicu liniscea Orientului, credu ca trebuie se declare, ca o astfelu de stare de lucruri ar' fi necompatibile cu interessele loru si ale Europei in generale. Intr'unu asemenea casu i'si reserva a chipsuí in comunu asupr'a midiulócelor, pe cari le voru considerá mai apte d'a asigurá bun'a stare a poporatiuniloru chrestine si-a interesseloru pacei generale.

Facutu la Londonu in 31 Martiu 1877."

Semnatu: Munster, Beust. L. d'Harcourt, Derby. L. F. Menabrea, Schouvaloff.

* *

Declaratiunea aditionale a comitelui Schuvaloff.

„Déca pacea cu Muntenegrulu va fi inchiaiata si déca Pórt'a va primí consiliele Europei si va declará, ca este gat'a a se pune pe piciorulu de pace si ca va pune in aplicare cu seriositate reformele, cari sunt cuprinse in protocolu, atunci se tramita la Petruburg unu delegatu speciale pentru a negotiá despre desarmare, la care M. S. Imperatórele din parte-i inca va aderá. Déca se voru mai intemplá macelurí, asemenea cá cele cari au petatu Bulgari'a cu sange, atunci se voru suspende mesurile necessarie pentru demobilisare."

In processulu verbale anesatu la protocolu se dice:

„Ambassadorii Munster (alu Germaniei), Beust (alu Austriei), d'Harcourt (alu Franciei), Menabrea (alu Italiei), Schuvaloff (alu Russiei) si comitele Derby s'au intrunitu la ministeriulu de esterne pentru a suptsemná protocolulu propusu de Russi'a.

Inainte de suptsemnare, comitele Schuvaloff a facutu declaratiunea ce publicaramu mai susu.

In urma, comitele Derby a cetitu urmatóri'a declaratiune:

„Angli'a s'a invoitu la suptsemnarea protocolului numai in interessulu pacei europene, intielegundu-se de sine ca, in casu candu scopulu, adeca desarmarea reciproca si o intielegere pacifica intre Russi'a si Turci'a nu s'ar' realisá, atunci protocolulu se considera cá neavenitu si de nulu effectu."

D. Menabrea a declaratu ca Itali'a numai intr'atatu se considera cá ingagiata prin suptsemnarea protocolului, intru catu bun'a intielegere obtienuta intre póteri printr'ensulu va fi si mantienuta.

Dupa acest'a d. Derby a datu representantiloru cate unu esemplariu impreuna cu declaratiunea sea, ér' unu altu esemplariu s'a anesatu la acte.

Ratiociniu anuale

despre starea „fondului pentru infiintiarea unei scóle romane de fetitie in Clusiu.“ *)

In sensulu statuteloru subscrisii venimu a face cu distincta stima si a substerne apretiuirei onoratului publicu ratiociniulu nostru anule, ce in siedinti'a generale tienuta la 25 Febr. a. c. de catra membrii numitului fondu fù in tóta form'a s'a reveditu si aprobatu.

Amesuratu acestui-a fondulu cestionatu posiede adi una avere de 1542 fl. 25 cr., di: una miia cinci sute patrudieci si doi fl. si douedieci si cinci cr. v. a.; anume 910 fl. dati imprumutu la siese insi prelanga ipoteca pupilaria, 200 fl. in dóue actie platite de ale „Transilv.“, 100 fl. intr'una actia de ale „Albinei“, 50 fl. intr' una actia de ale „Gradinei de copili din Clusiu“, si 50 fl. intr' una obligatiune de desarcinarea pamentului transilv., mai departe 125 promisi de pré on. d. protopopu Gabriele Popu si spect. d. secretariu finantiale Georgiu Popu, 78 fl. in cass'a de pastrare din locu si 7 fl. 34 cr. la cassariulu fondului d. Lazaru Baldi. In Aprile a. tr., dupa cumu s'a publicatu in „Gaz. Trans.“ si alte foie romane, fondulu avea cu totulu 1362 fl. 33 cr., si asiá de atunci pana in Fauru a. c. fondulu apare crescutu cu 179 fl. 92 cr. La estu crescamentu concurse a dóu'a rata de 50 fl. din ajutulu de 100 fl., votatu fondului nostru de catra adunarea generale din Reginu a „Associatiunei rom. trans.“, restulu de 21 fl. din offertulu de 25 fl. facutu fondului de catra prof. Dr. Gregoriu Silasi si acumu solvitu, éra incatu pentru cei-lalti din interessuria. Pre basea acumu desfasioratului ratiociniu adunarea generale votà dlui cassariu L. Baldi, pre langa multiamita protocolaria, absolutoriulu cuvenitu pe restempulu mai susu memoratu.

Nu va fi póte fora interessu a impartasi si numerulu si numele associatiloru pentru augmentarea fondului si ajungerea scopului salutariu, ce'lu are elu prefiptu. Dupa statute sunt membri fundatori aceia, cari depunu odata pentru totudeun'a 100 fl. in numerariu ori in obligatiuni, de cari membri avemu pana acuma trei: p. t. dd. Ioane Moldovanu protop. gr.-cath. in Catin'a, Ioane Petranu advocatu in Clusiu si Gabriele Popu protop. gr.-cath. in Clusiu; membrii ordinari séu ajutori solvescu cate 2 fl. pe anu, in numerulu caror'a sunt pana acumu: p. t. dd. Iosifu Pintea jude reg. in Clusiu, Ioane Nestoru jude reg. in Clusiu, Alesandru Lazaru cons. gub. in pens., Lazaru Baldi priv., Leontinu Popu jude reg. in Clusiu, Vasiliu Nestoru subjude reg. in Clusiu, Vasiliu Popu esecut. reg. in Clusiu, Ladislau Vaida secret. min. pens., Dr. Gregoriu Silasi prof., Demetriu Popu capel. castr., Dr. Aureliu Isacu advocatu in Clusiu, si st. domna Rosali'a Popu n. Baldi subprefectésa in Gilău, care binevoise a doná mai anu fondului nostru doue actie de ale „Transilvaniei“ solvite pana cate la 40 fl.

Fia, cá spre ajungerea catu mai curenda a scopului mantuitoriu precumu numerulu membriloru asiá si sum'a fondului se crésca din ce in ce in modu mai palpabile, cea ce dupa Ddieu si speramu! —

Clusiu, in 8 Aprile 1877.

Presiedintele fondului: Alesandru Lazaru m. p.
Notariulu fondului: Dr. Gregoriu Silasi m. p.

*) Rogamu cu respectu pre onoratele redactiuni romane, se binevoésca a dá acestui ratiociniu locu in columnele foieloru, ce redacta. Ref.

Noutati diverse.

— (Atentiune!) Tragemu luarea aminte a cititoriloru, cari au a asuda la depurarea contributiunei dupa interesse de capitaluri si rente, privati si mai vertosu institute, fonduri, fundatiuni de biserica si scóla, cá se nu amane a se informa in persóna despre cifr'a sumei contributiunei amintite, déca nu este cutare institutu séu fundatiune prea incarcata, ori reu inscrisa, pentrucá se póta de tempuriu reclama la comissiunea mesurarii ataroru contributiuni contra neexactitatii prescrierei contributionale, care se afla acumu expusa la cas'a magistratului, unde se póte vedé. Se dice, ca e „una mustra de lucru aruncatu p'acincolo“, fora cá se fia semnata starea, caracterulu si locuinti'a contribuentelui, si fora vreo anotáre si fipsare a identitatii persóneloru, de unde potu vení mari incurcali si daune. Apoi se observa, ca numele transscrise in limb'a maghiara sunt stramutate si lesne se póte intempla, cá dupa dóue feliuri de nume se fia constrinsu a platí de dóue ori, pentru-ca in contra numelui maghiarisatu nu se mai póte reclama. Acésta observatiune o facù si „K. Z.“ spre a feri pe contribuenti de daune eventuali.

— Mare nenorocire se intemplà in Husst in Marmati'a. Tergovetii la trecerea in Velete preste ap'a Tisza se imbuldira pe barca in numeru atatu de mare, in catu se cufundà barc'a in mediuloculu apei, si din 100 persóne se fia scapatu cu viéti'a numai dóue.

— (Croatii nu dormu.) Regimulu civile croatu are in planu, cá se supuna si graniti'a militare sub poterea banului, luandu din man'a lui Molinari sistemulu absolutisticu militariu; inse acésta cu incetulu si cu bun'a, cá se se solideze Croati'a sub una comanda civile pentru viitoriulu antagonismu maghiaru.

— Populatiunea provincieloru cislaithane, dupa numerare offic. din Decembre 1876 este de 21,565.435, ea a crescutu in 7 ani cu 1,170,455 persóne, ér' in arte si industria au facutu progresse fórte mari si invidende.

— (Furtu, spargeri.) In Clusiu spargsera in 5 spre 6 Aprile nisce furi diavolesci boltile lui Hödl si Possler si furara cate 200 fl. si dóue trembe de pandia, fora cá vecinii se fia simtitu. Atatu de exercitati sunt furii Clusiului.

— (Scóle de torsu.) Regimulu maghiaru chiama din Germani'a pe unu ingineriu Ludovicu Binder, cá se introduca in Secuime asemene scóle. Binder cercetéza Secuimea si va face propunerile de spese, cari le va resolvi regimulu pentru secuii lui, din sudóre nemaghiara.

— Ludovicu Kossuth trimisse in 17 Marte membriloru deputatiunei, care merse din Czegled, si'lu visitase in Baraccona, unde se afla, una cuthia cu 115 fotografie de ale sale, subscrise si adressate la primariulu din Czegléd Barta, cu rogare, cá se le imparta membrii fostei deputatiuni si 10 la Nagy-Körös, 2 pentru Abony si 1 pentru A. Kallay. Ernst Simoni si Sig. Chorin le primira in Pest'a. Multiamesce apoi pentru manifestatiunea increderei si a iubirei, cu care l'au infrumsetiatu deputatiunea in sér'a vietii. Pentru tempu de cercarile patriei, déca va cadé asupr'a lui vreuna privire, dice, se nu-si uite de devis'a lui: „ca se póte frange, dér' de plecatu nu se va pleca.“ De asta se nu uite, ca civii sunt paditorii vietii nationali, si una natiune nu póte fi secura de frangere, déca se pléca suptu apasarea intrigeloru, abandonandusi drepturile. Pentru natiunea, ce singura se omóra prin molesirea sa, nu se afla reinviare. Solidaritate, lucru mana in mana, si credinti'a ta te va mantuí. Éca, ca invetiatur'a lui Kossuth, ce cercula acumu prin tóte diuariele Ungariei, póte reclama si attentiunea nóstra, cá nici-odata se nu ne lasamu capu plecatu, candu e vorb'a de a ne perde dreptulu nationale, ci mana in mana, cu totii, organisati cá una singura persóna, se lucramu pe tóte calile dreptatii, cá se salvamu ce e alu nostru, prin respectulu actiunei nóstre neinduplecabili, indreptate spre binele patriei comune, care numai atunci póte fi fericita, candu cu totii vomu fi perfecte egalu indreptatiti prin legi si prin executarea loru nejignita. — Passivitatea trandava o condamna Kossuth, cá pe una crima si invita pe ai sei la actiune mana in mana pentru intrég'a mesura a drepturiloru Ungariei de nedependentia.

— (Ce costa resbelulu!) Ministrulu de interne alu Franciei a pusu la cale, de s'a facutu una statistica despre intrég'a dauna, causata locuitoriloru prin invasiunea din 1870/1 a germaniloru, care e officialminte constatata. Cifr'a dauneloru intréga e: 886,957.755 franci. Cá contributiuni bellice si pedepse in bani se depusera 229,996.029 francr, din cari 200 millióne le dede numai capitalea Parisu. Recuisitiunile, contribuiri in naturalie, constatate prin documente, se suira la 134,107.747 franci, spesele incortelarii trupeloru si ale sustienerei 101,809.814; daun'a esita prin furturi, focuri si alte prevaricari de resbelu suie la 392,611.839 franci. Tóte aceste daune se impartu preste 34 departemente, dintre cari Seine-et Marne suferì dauna de 250,904.041 franci, si Seine- et Seine-Oise 146,500.930 franci. Statulu Franciei a datu cá desdaunare pentru tóte aceste perderi una suma de 617,147.889 franci si totusi Franci'a cu bugetulu ei sta mai bine decatu multe state necercate de plage bellice.

— (Bogatiele Franciei.) Ambassadorulu stateloru unite americane, d. Washburne descrie prin telegrafu catra gubernulu seu starea finantieloru Franciei cu unu penelu fórte raru in tempulu de adi, inse in cifre officiali. Intre altele dice, ca dupa comuna gubernulu Franciei detoriea bancei 1400 mil. franci; ér' astadi detori'a acésta e redusa la 500 millióne si in 1880, platinduse pe fiacare anu cate 150 mill. detori'a va fi acuitata.

Imprumutulu de siepte milliarde in mani francesi are adi cursulu 105, prin urmare detentorii imprumutului au castigatu 1 milliardu 700 mill. franci. Franci'a déra si a reconstituitu finantiele cu o iutiala ne mai pomenita in istori'a lumei, ea a recastigatu milliardele platite Germaniei si adi possede mai multu auru si argintu, decatu oricandu. Despre imprumutulu Parisului, care a fostu acoperitu de 63 ori, scrie, ca elu face unu contrastu marcantu la resultatulu imprumutului germanu de 125 mill., ca elu n'a produsu nici a patra parte din ceea ce se pretendea.

Acumu „Nordd. Allg. Z.“ constatéza, ca in departementele orientali francesi s'au luatu mesuri militari spre a-si provedé fortaretiele, ce suferira atatu de multu in resbelulu cu prusso-germanii, cu nou materiale, punendule in stare de aparare, ceea ce foiea bismarkiana o privesce cá pornire la resbunari.

Mai nou.

Pana in momentulu in care scriemu aceste ronduri n'avemu scire se se fi publicatu manifestulu de resbelu, cu tóte ca acest'a se asteptá dejá de eri. O scire ne spune, ca intre turci si muntenegrini a avutu locu o lupta in vecinetatea cetatii Nicsici. Déca acésta scire se constata, atunci trecerea trupeloru russesci catra Turci'a nu se va mai amaná nice unu momentu.

— Din Paris se telegrafédia, ca poterile europene spera, ca resbelulu va remané localisatu si ca ele la cea de antaiu ocasiune favorabile voru silí pe beligeranti se se impace. — Numirea dlui Calimacu Catargiu cá aginte diplomaticu romanu la Parisu a produsu fórte bunu efectu. Dlu Catargiu a visitatu in 18 Aprile pe ducele Decazes, ministrulu affaceriloru straine.

Bibliografia.

— „Sistemulu metricu“, manualu pentru invetiatori de Bas. Petri, editoru: Visarionu Romanu, cu 50 cr. si asemenea manualu pentru scolari cu 20 cr. totu in Sibiiu.

— Institutiunile dreptului bisericescu cu respectu la disciplin'a vigente in provinci'a metropolitana gr.-cath. de Alba-Iulia-Fagarasiu, de Dr. Ioane Ratiu, prof. de dreptulu si istori'a bisericésca in seminariulu archidiecesanu in Blasiu etc. esí de suptu tipariu in Blasiu in tipogr. seminariului archidiecesanu, cu aprobarea ven. ordinariatu metropolitanu si se póte folosí atatu de theologi catu si de cleru. Opulu e voluminosu de 767 pag., bine adjustatu, cu unu stilu curgatoriu si usioru de intielesu, pretiulu 4 fl. v. a. — D. auctoru a facutu mare inlesnire clerului cu edarea acestui opu, incatu merita recunoscientia.

D. auctoru a mai edatu: **Principiale generali** ale religiunei pentru cl. V. gimn. si preparandia, pretiu 80 cr.

Principiale speciali séu dogmatice, pretiu 1 fl. — **Ethic'a crestina** pentru semin. clericali, pretiu 2 fl. 50 cr. si **Prelectiuni theologice** despre matrimoniu, impedimente si procedura, pretiu 3 fl. exemplariulu, si cu aceste editure a inlesnitu elevilorn studiale, cari se scriea cu multa perdere de tempu si adesu eronatu. —

— „**Asupr'a situatiunei**", articuli si foisióre de d. Ioane **Lepadatu**, prof. gimn. in Brasiovn, 12 cóle octavu, pretiulu 60 cr. v. a., cuprinde cestiuni sociali-nationali-privitórie la romanii dincóce de Carpati, publicate in „Orientulu latinu", cari fiindu tractate cu seriositate merita a fi cautate. Carticic'a recomandabile se póte trage cu pretiulu susu numitu dela auctorulu.

— **Instructiune** pentru invetiatori la tractarea cartiloru scolastice de d. Basiliu **Petri** in Sibiiu. Pretiulu 40 cr.

— **Scriptologi'a** séu modulu de a invetia cetitulu scriendu, de Basiliu **Petri**, pretiu 1 fl. 20 cr.

☞ La numerulu acest'a avemu unu suplementu de una cóla intréga: finea „Testamentului defunctului **Ioanne Poppu-Maioru** din Reginulu sasescu."

Cursurile

la bursa in 20 Aprile 1877 stá asia:

Galbini imperatesci — —	6 fl	08	cr v. a.	
Napoleoni — — —	10 „	34	„	„
Augsburg — — —	114 „	75	„	„
Londonu — — —	129 „	25	„	„
Imprumutulu nationalu —	63 „	45	„	„
Obligatiile metalice vechi de 5%	71 „	25	„	„
Obligatiunile rurale ungare	68 „	—	„	„
„ „ temesiane	67 „	—	„	„
„ „ transilvane	63 „	45	„	„
„ „ croato-slav.	— „	—	„	„
Actiunile bancei — —	765 „	—	„	„
„ creditului — —	136 „	60	„	„

Banc'a generale de assecuratiune mutuala „TRANSILVANI'A".

Computulu incheiatu alu Sectiunei I pro 1876.

Venituri.

Daune pendente	2560	—
Premii dupa detragerea stornuriloru	59651	86
Taxe	3417	—
Provisiuni	11890	53
Tablitie	52	14
	77571	53

Esiri.

Daune solvite pentru computulu nostru	3985	17
Premii de reassecurantia	45261	87
Salarie, spese, tiparituri	23592	71
Amortisare din valórea mobilieloru	285	77
Amortisare din spesele de intemeiare	742	09
Amortisari diverse	29	63
Interesse dupa obligatiuni la fondulu de intemeiare . .	3367	27
Profitulu pro 1876	307	02
	77571	53

Computulu incheiatu alu Sectiunei II pro 1876.

Venituri.

Fondulu de premii din anulu 1875	70115	23
Transportulu premieloru din anulu 1875	6480	76
Premii dupa detragerea stornuriloru	55969	02
Taxe	1817	51
Taxe de administrare dela tontine, arvune decadiute . .	5034	45
Interesse	5289	46
	144706	43

Esiri.

Capitaluri de assecur. solvite			20532	10
Reserva pentru			3500	—
Premii de reassecurare			2444	63
Provisiune de acuirare	400	83		
Amortisarea din provisiunea capitalisata . .	3585	25	3986	08
Provisiune de incassare			1876	22
Salarie, spese, timbre etc.			8392	99
Politie rescumperate			1319	14
Premii re'napoiate			356	—
Amortisare din valórea mobilieloru			285	79
Amortisare din spesele de intemeiare			742	09
Perdere la cursulu effecteloru			5108	—
Onorarie medicale			1389	36
Interesse dupa fondulu de intemeiare			3367	28
Fondulu de premii pro 1877			84230	51
Transportulu premieloru pro 1877			6720	30
Profitulu pro 1876			455	94
			144706	43

BILANTIU in 31 Decembre 1876.

Active.

Obligatiuni needate				171200	—
fl. 10,000 obligatiuni rurale bucovin.	à 81.—	8100	—		
fl. 27,000 prior. ale I drum. fer. trans.	à 56.—	15120	—		
fl. 13,000 obligatiuni rurale transilv.	à 72.—	9432	—		
fl. 6 900 lose ale fond. p. reg. Dunarii	à 106.75	7365	75		
fl. 3,000 actiuni ale drum. ferr. nord.	à 178.50	5355	—		
fl. 6,000 inscrise ipotec. ale institutului fonciaru in Sibiiu	à 93.50	5610	—	50982	75
Portfoiu de cambii				6137	79
Imprumuturi pe effecte				2499	13
Imprumuturi pe politie				13525	40
Pretensiuni la agenturi				26780	72
Debitori diversi				30984	35
Inspectori, anticipatiuni la posta				4427	—
Mobilii, table la agenti, tablitie				6511	14
Spese de intemeiare				28199	52
Provisiuni de acuirare capitalisate				53786	06
Cas'a institutului				28433	—
Cass'a				2557	83
				426024	69

Passive.

Fondulu de intemeiare	300000	—
Fondulu de premii alu sectiunei II	84230	51
Transportulu premieloru sectiunei II	6720	30
Reserva pentru	3500	—
Creditori diversi	13501	29
Pretensiunea tontineloru	2823	72
Interesse neridicate	2395	08
Dividende pro 1874 neridicate	10	50
Ipoteca pe casa	11000	—
Fonduri de profitu 1874 si 1875 reserv. . . .	433	02
Fonduri de garantia sectiune I si II	647	31
Profitu sectiunea I pro 1876	307	02
Profitu sectiunea II pro 1876	455	94
	426024	69

Bedeus m. p. — Dr. **A. Brote** m. p.

Comparandu-se computele si bilantiulu presentu cu registrele respective, s'a aflatu in consonantia.

Sibiiu, in 20 Martie 1877.

Ios. Schuster m. p. — **G. Mike** m. p. — **Dr. I. Nemes** m. p.

Redactoru respundietoriu si Editoru
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.

TESTAMENTULU

in Domnulu repausatului **Ioanne Popp Maior.**

(Finea.)

12. Ratiociniele despre manipularea fondului si inpartirea stipendieloru se voru revidea cu occasiunea adunarei generale si resultatele voru fi a se publica in diuariele romane.

13. Accestu fondu va avea a porta numele meu, si va fi a se sustinea de sene statoriu pe veci, si sustinenduse si conditiunile nemodificate si cu de osebire inpartinduse stipendiele fara deosebire confessionala, — afara de preferirea rudenieloru mele.

14. Precandu incredintiediu acestu fondu Onoratei Associatiuni Transilvane, me adressediu totu deodata cu rogarea: se bine voiasca a primi si porta acésta sarcina amesuratu dorintiei mele, si interessului Natiunei; — in fine ca pre toti aceia, cari saru incerca a introduce modificari contrarie conditiuniloru mele, si cu deosebire daunose scopului salutariu, seu chiaru spre nemicirea acestui fondu, se-i ajunga mani'a si pedeps'a atotu potintelui: enuntiezu blastamu asupra tuturoru aceloru inimici ai Natiunei romane!

Litterele Fundationale.

II. La fondulu de 500 fior. v. a. pentru Professorii romani dela scol'a din Reginu.

§. 12. Cunoscundu de multu ardienda necessitate de a infiintia in Reginu o Scola buna romana: — am nisuitu din resputeri spre a satisface acestei necessitati, si mi a fostu si successu a afla partinitori la acesta intreprindere salutaria, inse dorere! Candu, prin maranimosa contribuire a — in Domnulu repausatului Lupu Sierbanu si alti Romani devotati, — fondulu s'a infiintiatu prin summulitie fromose, si speramu cumca se va spori si ajunge la summ'a receruta, — atunci parintele Protopopu — in locu de a-si implini sant'a chiamare prin cultivarea acelei plante deja sadite, a inceputeu a rode la redacin'a acelui thesauru Natiunale si asia a caditu viptima scopului egoisticu alu protopopului Mihailu Crisianu! — Deci pre candu in Lapusiulu Maghiaru, acolo unde abea se potea crede asia ceva, s'a edificatu scola romana cu 4 classe, — in Reginu unde se potea edifica unu Gymnasiu avemu una semi-scola normala, si acesta enorma dauna e nereparabila, ca-ci, altu ceva era in anii 1855 pana 1863 — si altu ceva in tempulu presentu!

Lasandu de o parte acestu tablou de dorerosa souvenire in acestu momentu solemnu — si facundu atata catu'mi cencedu micele 'mi poteri spre repararea acestei daune, revinu la dispositiunea mea facuta in §. 6 sub punctu 2 si statorescu in privinti'a fondului de 500 fior. v. a. urmatórele

Conditiuni.

1. Capitalulu de cinci sute fior. v. a. se va depune la Venerabilulu Capitulu din Blasiu spre fruptificare pana candu va cresce la summa de una mie fior. v. a.

2. Din interusuriulu capitalului de una mie fior. v. a. se voru scote 4% si se voru da celui mai bine meritatu Professoru dela scola romana din Reginu ca dotatiune seu premiu, éra restulu de celu pucinu 1% se va adauge la capitalu.

3. Candu se va spori capitalulu cu alta mia, atunci se va inpartasi si urmatoriulu Professoru bine meritatu cu dotatiune, si asia se va continua mai de parte, pana candu celu mai bine meritatu va potea fi dotatu cu una suta, urmatoriulu cu cincidieci, si ceilalti cu cate doadeci si cinci fior. v. a. anuatim, — apoi se voru potea duplica summele, si, candu se voru completa, atunci nu se va mai adauge nemicu din interusuriu la capitalu.

4. Atatu manipularea fondului, catu si conferirea premieloru o concredu Venerabilului Capitulu din Blasiu; eara in casu candu intra Professori s'ar' afla vreunulu de Religiunea gr.-or., atunci va fi a se manipula in cointielegere cu Venerabilulu Consistoriu Archi-Diecesanu Scolare din Sibiiu, remanendu fondulu nemestecatu cu alte fonduri si portandu pe veci numele meu; — in fine rogu pe Venerab. Capitulu din Blasiu si eventualmente din Sibiiu se binevoiesca a primi si a cultiva aceste gráne asia, incatu, inmultienduse se pota indemna si remunera pe Professorii romani, acei Apostoli ai Natiunei!

Litterele Fundationale.

III. La fondulu de 500 fior. v. a. pentru Docentii romani de ambe Confessiuni din giurulu Reginului.

§. 13. Cá parte intregitore a fondului pentru Professori mai legatuindu summ'a de alte cinci sute fior. v. a. in punctulu 3 alu §-lui 6 din acestu Testamentu pentru acei Docenti de ambele confessiuni din tractulu Reginului si Turdei superiore, cari nu voru privi postulu acelu de mare insemnatate de unu simplu „Cascigu de paine", ci si voru da tota silinti'a spre plantarea culturei in animele pruncileru si tenerimei romane, si respective spre punerea fundamentului la Maretiulu Templu alu Museloru!

Cá acestu in sine micu, inse facia cu micele mele poteri materiale totusi considerabile Capitalu respective tributu spre fericirea Natiunei, se pota ajunge scopulu de mine doritu, statorescu urmatorele

Conditiuni:

1. Capitalulu de cinci sute fior. v. a. se va depune la Venerab. Capitulu din Blasiu spre fructificare pana candu prin adaogerea interusuriului la fiacare jumetate anu — va cresce la summ'a de duoa mii fior. v. a.

2. Din interusuriulu capitalului de 2000 fior. v. a. se voru imparti duoa premie à 40 fior. v. a. — si anume: Unulu la celu mai bine meritatu Docente gr.-cath. din tractulu Reginului, eara celalaltu la celu mai bravu Docente gr.-or. din tractulu Turdei superiore in fia-care anu.

3. Restulu de interusuriu se va adauge la capitalu pana candu se va spori alta mia fior. v. a. si atunci se voru duplica premiele si premiantii, si acésta se va continua pana atunci, pana candu va ajunge numerulu premieloru la patrudeci, dintra cari voru fi jumatate pentru gr.-cath. si jumatate pentru gr.-or. — de acolo innainte se va incepe sporirea summei premieloru pentru cei mai bine meritati Docenti astfeliu: ca diece premie se fia de cate 100 fior. v. a. diece de cate 75 fior. — diece de cate 50 fior. — si diece de cate 25 fior. — candu capitalulu va avea sa fia crescutu la summa de cincidieci mii fior. v. a. si din interusuriu calculatu à 5% se voru potea inparti premiele in summa totala de 2450 fior. eara restulu de cinci dieci fior. v. a. va servi spre acoperirea cadintieloru erariale dupa capitalu.

4. Cá atatu venitele, catu si esistinti'a acestui fondu se fia mai bine assecurate, va fi a se cumpará cu summ'a ajunsa la cinci dieci mii fior. v. a. unu bunu nemiscatoriu, care seu se va manipula prin regia propria, séu se va esarenda.

5. Manipularea acestui fondu va binevoi Vener. Capitulu din Blas'u a o duce in bona cointielegere cu celu din Sibiiu, si atatu despre starea activa catu si erogarea premieloru a duce ratiociniu, carele cu finea fiecarui anu va fi a se publica in diariele romane.

6. Premiele se voru conferi pe calea concursuale prin una Comissiune micsta de 7. membrii din Senatorii scolari tractuali, din ambele tracte cate trei, eara membrulu alu 7. in anulu primu Protopopulu gr.-cath. iara in alu doilea celu gr.-or. si asia se voru schimba din anu in anu.

7. Cu premie se voru impartasi numai acei petenti cari voru documenta ca suut pedagogi absoluti, si ca in propunere, tractare facia cu invatiaceii si desceptarea Simtiului Nationale — possedu methoda buna — esamenele voru dovedi progressu bunu, si voru avea purtare morala exemplara; — tote acestea insusiri voru fi a se documenta prin atestate dela Comitetele scolarie, provediute cu vidimarea Inspectorelui scolare tractuale, si a Inspectorelui supremu.

8. Fondulu acesta va porta numele meu, deci cá fundatore poftescu si rogu pe Venerabilele Capitule, si pe toti aceia cari voru avea oresicare chiamare facia cu acestu fondu, se binevoiésca a se interessa de buna starea si prosperarea fondului; de nemodificata sustiénere si implinire a conditiuniloru statorite; — si enunciediu blastamu asupra tuturoru aceloru, cari aru causa prin nepasare seu din reutate ceva dauna seu chiaru aru periclita acestu fondu.

Litterele Fundationale.

IV. La fondulu de 500 fior. v. a. pentru Preotii romani de ambe confessiuni din giurulu Reginului.

§. 14. Deca frundiarimu chronic'a si histori'a poporaloru din Provintiele fostei Dacia romana, aflamu nenumerate pagine, cari ne infaciosiadia: riuri de sange, sudori si lacrimi, storse din vinele fruntea si ochii stramosiloru nostri; — si cumca acestea nu-su chimere ale scriitoriloru, ne convingu martorii vii, si suntemu convinsi toti aceia, cari amu fostu insine martori si suntemu inca si in presentu. Facia cu acestu adeveru tristu — si ingrozitoriu ne cuprinde mirarea, cum a potutu subsista unu poporu atatu maltratatu, cum a pututu porta acelu jugu de feru fara a peri cu totulu seu a se contopi in elementele nesatiose?! — Aici debue se marturisimu, cumca: numai Provedinti'a Divina, caracterulu celu tenace alu poporului romanu si Preotimea cea brava ne a salvatu! — Deci pre candu amu doritu a contribui cu unele summulitie spre innaintarea industriei, si culturei poporului romanu, cá parte intregitore amu reservatu summ'a de 500 fior. v. a, pentru unu fondu, din care se se impartasésca cei mai bravi Preoti de ambe confessiuni dein giurulu Reginului, si anume: din tractulu Reginului si Turdei superiore cu anumite dotatiuni si premie spre a fi si mai vertosu indemnati asi implini chiamarea loru cea santa.

Cá acestu fondu se pota ajunge la acea summa din alu carei interusuriu se se pota inparti premie, si, cá premiele se fia inpartite dupa gradulu meriteloru, statorescu urmatorele

Conditiuni:

1. In privinti'a depunerei, sporirei, si manipularei, precumu si assigurarei acestui fondu — a infiintiarei, impartirei si sporirei summeloru dupa anumite cathegorii ale premieloru, — voru servi de nemodificavera cinosura dispusatiunile si conditiu-

nile mele statorite in §. 6 punctu 4 si §. 13 puncte 1, 2, 3, 4 si 5 — iara in privinti'a rogarei si blastamului: repetu cele ce se cuprindu in punctulu 8 alu §-lui antecedente.

2. Si premiele din acestu fondu se voru conferi de catra una Comissiune micsta de 7, inse acea va fi a se conpune din trei Professori dela institutulu theologicu din Blasiu si trei dela celu din Sibiiu, eara alu 7. va fi in anulu primu unu Parinte Calugaru din Blasiu, si in alu doilea anu din Sibiiu, care ordine va fi a se observa pentru totu deuna.

3. Petentii voru avé a documenta prin atestatu dela Comitetulu parochiale: portarea morala esemplaria, in multirea si ingrijirea averiloru besericesci, si scolarie, tienerea in buna ordine a Scolei si invatiamentului si prin acésta: progressarea evlaviei si culturei poporului, preferintia voru avé aceia, cari voru edifica Scola seu Beserica din materialu solidu, si intre cei mai bine meritati voru avea preferintia aceia, cari voru avea mai pucine venite din Parochia, seu voru avea Familia mai numerósa.

4. De sine se intielege, cumca si acestu fondu va porta numele meu.

Litterele Fundationale.

V. La fondulu de 500 fior. v. a. pentru Parochulu gr.-cath. si event. gr.-or. din Reginulu Sasescu.

§. 15. Am amintitu in §. 12 ca din ce causa nu s'au infiintiatu Scol'a necessaria in Reginu, si de si in acestu momentu solemnu sum inpacatu cu toti aceia, cari mio causatu candva neplaceri, nu potu a nu inregistra o inprejurare, carea se tiene de acesta thema si formedia una dintre cele mai essentiale conditiuni a disputatiuniloru mele ultime.

Nu am mai potutu privi cu indifferentismu la devastarea bunuriloru besericesci si scolarie, la abusurile cu puterea Officiului, si demoralisarea poporului din tractulu Reginului de catra Parintele Protopopu Mihailu Crisianu, ca-ci de o parte 'mi sangerá anim'a, de alta parte 'mi sioptea consciinti'a cumca, voiu fi condemnatu de complice la acestu pecatu nationale, deci am incaminatu processu criminale in contra susu numitului Protopopu documentandu mai multe dieci de fapte illegale, conplenite, inse dorere! — processulu s'a traganatu 12 ani, — acusatulu si a continuatu faptele, si in fine sentintia nu a fostu altu ceva de catu una satira a legiloru penale besericesci, prin carea mai multu amu suferitu eu, prin perderea tempului, sacrificarea enormeloru spese processuali, si multele fatigii; — precum e cunoscutu publicului romanu, ma si celui neromanu, din diuaristica; cea ce va servi de documentu la posteritate spre a sustiné sentinti'a adusa de catra opiniunea publica, si a dejudeca si dispusatiunea mea ultima ce se referesce la desu numitulu parinte Protopopu, in cele mai la vale cuprinse.

M'am inpacatu, dicu, cu toti aceia, cari mioru causatu neplaceri in vietia, inse prin acésta nu voiescu a erta pedeps'a acelui pecatu, carele nu se va erta in Ceriu, neci voescu ami retrage ajutoriulu, ce l'am destinatu parochului romanu din Reginu, si asia lasu se urmedie urmatorele nemodificavere

Conditiuni:

1. Capitalulu de 500 fior. v. a. ce l'amu legatuitu in punctulu 5 alu §-lui 6 din acestu Testamentu se va depune la Vener. Capitulu din Blasiu spre fruptificare, pana candu va cresce la summ'a de una mia fior. v. a.

2. Din interusuriulu acestui Capitalu de una mia fior. v. a. si anume: din 4% se va da Parochului romanu gr.-cath. dotatiune spre imbunatatirea veniteloru sale, éra restulu carele va fi celu pucinu 1% — se va adauge la capitalu spre continuarea sporirei aceluia pana la alta miia fior. v. a. candu apoi se voru da si dela acea 4%, remanendu restulu spre sporirea capitalului, si acesta se va continua pana atunci, pana candu capitalulu va cresce la summ'a de diece mii fior. v. a. si prin urmare Parochulu va avé dotatiune de cinci sute fior. v. a. anuatimu.

3. In acelu casu candu in Reginu s'aru infiintia si una Parochia gr.-or., cea ce e verosimile, atunci dotatiunea se va inparti in duo parti egale intra ambii Parochi, si, cá dotatiunea ambiloru se ajunga cu tempulu la Summa de cate cinci sute fior. v. a. — se va continua sporirea capitalului acestui fondu pana la summ'a de doue dieci mii fior. v. a.

4. De si me nutresce speranti'a, cumca tractulu Reginului in catu mai curundu se va emancipa de sub pasiatulu parintelui protopopu M. Crisianu séu prin mai parintésca ingrigire a maritului Consistoriu Archi-Diecesanu din Blasiu, si respective a Escell. Sale archiepiscopu si Metropolitului séu prin órescare evenementu afundu taliatoriu, totusi din precautiune statorescu, cá deórace acestu fondu dupa 15 ani dela infientiare va incepe a impartesi pe parochulu cu dotatiunea susu pomenita, in acelu casu, candu si atunci ar' geme acestu tractu sub stapanirea parintelui protopopu M. Crisianu séu a fiiului seu, capellanului actuale Georgiu Crisianu, atunci ambii voru fi eschisi dela dotatiunea din acestu fondu; si acésta nu din causa, ca asi dori a mi resbuna in contra-le pentru neplacerile mie causate, ci pentruca eu dorescu, cá din fondulu meu se fia dotatu numai acelu parochu, carele va fi binemeritatu, cea ce nu se póte dice, ca ar' fi parintele protopopu séu acum numitulu si adeveratulu seu fiiu; apoi abstragundu dela aceea, ca fiiulu nu e mai de buna sperantia decatu parintele, — mai prescrie si s. scriptura, cumca „Pecatele parintiloru se voru pedepsi pena la a 9-a sementia." Deci in casurile acumu pomenite nu se va extrada dotatiunea, ci se va adauge la capitalu pana candu va veni unu parochu din alta mai onesta familia, séu déca s'ar' afla unu parochu de relegiunea gr. or. si acela ar' escella in implinirea chiamarei sale, atunci se va da intrég'a dotatiune acelui parochu.

5. Acelu parochu, in contra caruia se va plange cineva dintre poporani sei orsicine pentru neimplinirea chiamarei sale, pentru órescarele abusu cu poterea officiului séu, séu vreo transgressiune séu crima si in urm'a cercetarii se va afla de vinovatu, de si nu se va lipsi de officiu — totusi va fi lipsitu respective eschisu pentru totudeuna dela tragerea dotatiunei din acestu fondu; — pentruca eu numai cu acelu parochu dorescu a bineface, carele pelunga conscientiós'a implinire a s. sale chiamari — va avé caracteru nepatatu; deci cu partea unui parochu nedemnu séu se va spori capitalulu séu imbunatati dotatiunea a mai bravului parochu.

6. Asiediendumi increderea in V. Capitulu din Blasiu si eventualminte in celu din Sabiiu, me adressediu cu rogarea: se binevoiésca a se ingrigí de prosperarea si inflorirea acestui fondu si de impartirea dotatiuniloru provenitórie din acesta, amesuratu dorintieloru si conditiuniloru mele antescrise, cá asiá acestu fondu se póta serví de indemnatoriu spre fapte bune si folositórie binelui Natiunei Romane.

7. Acestu fondu va avé se pórte numele meu si pelunga conditiunile antestatorite a remané pe veci.

M. Impartirea sumei nesperate.

§. 16. Cá parte intregitória la § 5 punctu 1, 2, 3, 4 si 7, § 6 punctu 1 si § 9 nr. postale 19, 20 si 21 mai aflu de bene si cu dreptate a face si statorí urmatóriele:

1. In acelu casu favoritoriu, candu un'a séu alt'a séu tóte sumele specificáte in § 9, nr. post. 19, 20 si 21, in urm'a processeloru deja urdite si inca pendente, s'ar' poté candva incassá, deórace in aceste posturi si respective sum'a de 14612 fr. v. a. le considerezu de perite si asiá am si subtrasu acésta suma din starea activa, si deórace nu se póte estinde possibilitatea, cumca desi nu intrég'a sum'a, dér' barem orescare — din secure toporiscea — se va poté incassa, in acelu casu favorabile dicu, va fi sum'a incassata (dupa subtragerea speseloru in favórea aceluia, carele va spessa) a se imparti in siese parti egali in urmatoriulu modu:

a) Patru parti se voru da rudenieloru mele in § 5 p. 1, 2, 3, 4 numite — egale impartite.

b) Partea a cince se va adauge la capitalulu fondului legatuitu in § 5 p. 7 in favórea rudenieloru mele, respective erediloru din familiele acelora.

c) A siesea parte se va adauge la fondulu legatuitu in § 6 p. primu spre infientiarea stipendieloru in § 11 specificate.

2. Acestu favoru reservatu Natiunei, respect. fondului pentru stipendia va fi a se prenota de catra onorat' Associatiune Transilvana asemenea dreptului reservatu in § 4 p. a. si c. — si totudeodata rogu pe onor. Comitetu alu Associatiunei Trans. se binevoiésca a se informa despre starea processeloru, si a tinde mana de ajutoriu spre portarea si ducerea la resultatu a aceloru processe.

N. Donatiuni separate.

1. In favórea portiunei canonice din Reginulu maghiaru.

2. Besericei si scólei din comun'a Logigu (Ludvég).

3. Stranepotului de sora, orfanului Michaile Rosca.

§. 17. Terminandumi dispusitiunile in privinti'a lasamentului meu, ce va remané la man'a eredelui meu universale si din care voru fi a se solví si depune sumele cele legatuite, — urmédia dispositiunile in privinti'a lasamentului meu, ce va avé a trece dupa mórtea mea inmediatim la corporatiunile morali susu pomenite si la orfanulu susu numitu si anume:

I. Donatiunea in favórea portiunei canonice din Reginulu maghiaru.

a) In favórea portiunei canonice a parochului din Reginulu maghiaru dela beseric'a gr. cath. testezu, dau, donezu si legatuescu cas'a mea propria din Reginulu maghiaru sub nr. conscr. 42, in care locuiesce tacsalistulu Kicsi Grama Iuonu — pelunga acea conditiune, cumca acestu taxalistu se nu se smintésca neci dupa mórtea mea din casa, pana candu va presta tacs'a in favórea parochului.

Acésta casa se póte pretiuí minimo una suta si duóedieci fr. v. a. Acésta donatiune va trece dupa mórtea mea numai decatu in proprietatea basericei susu numite, cá parte intregitória a portiunei canonice, si inscriinduse in fóiea de possessiune, va fi a se face evidentu in rubric'a „Observatiune", cumca am donatuo eu.

II. Donatiunea.

a) In favórea basericei romane gr. cath. din Logigu.

b) Cá cu tempulu se se póta edifica in comun'a Logigu (Ludvég) Comitatulu Clusiului, baseric'a romana din materialu solidu: testezu, dau, donezu, si legatuescu in favórea fondului basericescu padurea mea propria din otarulu comunei numite sub nr. top. 3909 in estensiune de 2 jug. 1000 org. □ cu unu venitu curatu anuale de 1 fr. 19 cr. m. c., care se póte pretiuí mimino 500 fr.

Acésta donatiune va trece la fondulu basericei dupa mórtea mea numai decatu, si se va transcrie in fóiea aceea, in care va fi a se observa, cumca e donatiunea mea si cu acelu scopu, cá din venitele capitalisate se se edifice baseric'a din materialu solidu. — Cá venitele acestei donatiuni se se manipuleze conscientiose si dorinti'a mea se se realisese rogu pe on. officiu protopopescu, se benevoiésca a supraveghia si a se convinge cu ocasiunea visitatiuniloru protop. canonice — despre manipularea acestui fondu.

ad. II. Donatiune.

b) In favórea scólei romane din comun'a Logigu.

c) Mai avendu eu in comun'a Logigu si 6 jugere 690 org. □ locu aratoriu si 144 org. □ locu cositoriu sub nr. top. 3239, 1226, 3070, 3072, 578, 3444 si 4415 cu unu venitu curatu anuale de 18 fr. 28 cr. m. c. in pretiu de minimo 300 fr.

v. a. cá acuisitiune propria, si dorindu a ajutorá si scól'a romana confessionale respective inaintarea culturei poporului din acumu numit'a comuna: testezu, dau, donezu, si legatuescu acésta possessiune in favórea fondului scolariu prelunga urmatóriele

Conditiuni:

1. Acésta donatiune va trece in proprietatea scolei romane confessionali din comun'a Logigu dupa mortea mea numai decatu, si transcrienduse in fóiea de possessiune, ce o are scól'a — si anume lenga cele 20 jugere totu prin intrevenirea mea de catra br. Paulu Bornemissza donate, se va annotá cumca acésta din urma possessiune e donata de catra mine.

2. Venitele din possessiunea de catra mine donata numai acelui docente i se voru poté da, carele va fi pedagogu absolutu; deci in casu, candu docentele nu ar' fi pedagogu absolutu, atunci se voru depune venitele cá fondu si se voru spori pana atunci, pana candu va ajunge capitalulu la acea suma, din alu carui interusuriu se va poté completa léf'a unui docente absolutu de pedagogia. — Acestu fondu va porta numele meu.

3. Comitetulu scolare va avé a se ingrigí de implinirea acestoru conditiuni si va fi responsabile despre manipularea aceluia, deci va avé a substerne ratiociniele in finea fiacarui anu la inspectorele scolare tractuale spre revisiune; ér' on. acelasi va binevoí a publica resultatulu in „Gazet'a Transilv.“ séu altu diuariu romanu devotatu causei scolarie.

III. Donatiune in favórea stranepotului Mih. Rosca.

d) Mai avendu eu unu stranepotu de sora, fiiulu nepotului meu Nicolau Rosca — cu numele Mihaiu si dorindu a me ingriji si de viitoriulu, resp. starea materiale a densului, precum m'am ingrigitu si de crescerea si imbracamentulu lui, i amu reservatu cas'a mea propria din Reginulu sasescu, ce se afla in strad'a numita „Raugasse“ sub nr. conscr. 341 si se póte pretiui in suma de duóe mii fr. v. a. deci testezu, dau, donezu si legatuescu in favórea susu numitului meu stranepotu si orfanu acum descris'a casa prelenga urmatóriele nemodificavere

Conditiuni:

1. Acésta donatiune va trece in potere de lege dupa mórtea mea immediatim.

2. Donatariulu va deveni in liber'a possessiune a donului numai atunci, candu va ajunge etatea maiorena si va fi recunoscutu de unu barbatu onestu, membru alu órescarui ramu alu vietiei sociali si se va poté presupune despre densulu cu securitate, cumca nu va instraina, ci pastra acestu donu.

3. In acelu casu, candu acestu donatariu ar' mori necasatoritu, atunci va succede in susu descrisulu donu sora-sa Ecaterina Rosca si numai déca si acésta ar' mori nemaritata, va poté eredita mum'a acestora Ecaterina Ecimu, veduvita Rosca séu altu erede legale.

O. Deslusire.

In privinti'a bunului br. Carolu Bornemissanu din Logigu.

§. 18. De órace eu la bunulu Illustrissimului D. br. Carolu Bornemissa numai dreptulu usului fruptuale pana la mórte lu amu, ér' dupa mórtea mea inmediatim va inceta acestu dreptu; asiá in privinti'a acésta va decide contractulu ce ecsiste intre mine si acumu numitulu Ill. d. br., in intielesulu caruia va trece bunulu pomenitu simplu simpliciter in possessiunea Ill. br. fora orescare pretensiune reciproca; de órace inse eu amu primitu acelu bunu fora semenaturi de tómna, si asia in casu, candu mórtea mea s'ar' intempla in acelu anu-tempu, candu s'ar' afla in acela atari semenaturi, la cari eu, respective eredele meu universale ar' avé dreptu, dela acelu dreptu abdicu eu prin acésta serbatoresce in semnu de gratitudine si recunoscientia facia cu susu numitulu Illustrissimu si generosu Domnu pentru binefacerile Illustritatei sale facia cu mine in viati'a mea.

P. Suveniri.

§. 19. Suvenirile sunt tesaure nepretiuivere! Astfeliu de tesaure dorindu eu a lasá acelor'a, pe cari i iubescu eu in viati'a mea si sum convinsu, cumca sum iubitu reciprocu, — lasu deci celoru mai la vale numiti urmatóriele obiecte in suvenire:

1. Nepotului meu si eredelui universale Ladisl. V. br. de Poppu: orologiulu meu repetitoriu portativu de auru d'impreuna cu lantiugulu si chieiutiele ee acelasi tienetórie asemenea de auru; éra socìei sale si respective nepótei mele Elen'a: una perinutia de divanu cusuta cu harasu si margele, provediuta pe dosu cu numele dinsei, mai incolo una facia de mésa pentru 12 persóne si 12 serviete de camuca fina, 8 serviete albe la cafea, duoe perini cu fecisióre si duoe plapome cu duoe lepedee; in fine fiiceloru Aureli'a si Elen'a cate una veriga de auru provediute cu inscriptiunea numelui.

2. Prea demnului si multu iubitului meu affinu Nicolau Siandoru, locotenente c. r. in pensiune, una veriga de auru cu inscriptiunea numelui; éra socìei sale si respective nepótei mele Anna, careia si asiá nu i-am facutu parte din lasamentulu meu din causa, ca e acea fericita, care are unu barbatu cu raru aflabile insusiri nobile, spiritu de viatia si considerabila stare materiale inzestratu, carele prin urmare m'ar condamná de „nejustu“ facia cu celelalte rudenie si cu deosebire facia cu Natiunea, déca spre detrimentulu acelora asiu fi lasatu óre-care parte sociei sale; deci lasu acum numitei nepóte, in semnu de nemarginita iubire „simbolulu“: una veriga de auru cu inscriptiunea numelui si una perinutia de harassu, pe care se afla scrissu numele dinsei, — poftindu-li: cá in fericirea in care se afla, se traiésca la multi ani!

3. Jubitului meu affinu Georgiu Filipu i lasu anelulu meu de auru de 4 # greu, gravatu cu corón'a si numele meu, éra sociei sale si respective nepótei mele Amali'a: lantiulu meu celu lungu de auru in pondu de 17 #, mai incolo: una garnitura completa de unelte de gustare (Esszeug) din argintu de china pentru 12 persóne, asiediate in etui, in fine: una faciu de mésa d'impreuna cu servietele de camuca fina pentru 12 persóne, 8 serviete albe la cafea, duoe perini cu fecisióre si 2 plapome dimpreuna cu lepedeele.

4. Nepotului meu preadilectu Constantinu Olteanu: anelulu meu de auru de $4^3/_4$ # greu cu emblem'a familiara si literele inceputórie ale numelui meu, gravate in scutu; éra prea-demnei sale socie Adelinei: anelulu meu emailliatu de auru si una perinutia rotunda de divanu, pe care i-am scrisu numele dinsei.

5. Affinei mele, veduvei nepotului meu Ioanu Olteanu, nascuta Fira Siandoru 2-o voto Seucanu: una veriga de auru emaillata, una perinutia de divanu pe alu careia dosu se afla inscrisu numele ei, si 5 fingiele de porcelanu albu, aurite dimpreuna cu farfuriutiele de sub ele.

6. Preste totu lasu se-si aléga rudeniele mele din collectur'a mea de portrete, dupa placu, éra

7. Acele portrete, cari representa pe unii din famili'a baronu Bornemissana, voru fi a se redá séu retramite acelei illustre si generóse familie; deci rogu pe eredele meu universale se binovoiésca a face dispositiunea, cá acelea mie fórte scumpe tesaure se si ajunga la loculu susu destinatu, in fine.

8. Prea dilectei mele sora Annei: una veriga de auru, vechia — cu pururea próspete suveniri, — trei fetie de mésa de cate 6 persóne, 12 serviete de bolta, una plapoma si duoe lepedee, trei perine cu fecisióre, unu tiolu rosiu, unulu albu, trei matratie de peru, duoe de paie, unu orologiu de mésa repetitoriu de patrarie si de óre, una cruciulitia ce se afla de asupra patului meu si acele icóne, pe alu caroru dosu e scrisu numele dinsei.

R. Dispusetiuni generale:

I. Facia cu acestu testamentu.

§. 20. a) Deórace eu prin acestu testamentu nimicescu ori-ce alte dispositiuni ale mele verbali séu in scrisu: dechiaru cumca acestu testamentu cuprinde in sine ultimele mele dispositiuni, ca, afara de cele ce se cuprindu aici, altele nu potu avé valórea legale, si ca tóte scrisorile de mai inainte, in cari s'a cuprinsu óre-care dispositiune privitória la lasamentulu meu, insumi le-am nimicitu; deci poftescu cá dispositiunile ce se cuprindu in acestu testamentu se se respectedie, se nu li se dè altu intielesu, si se nu se modifice de catra nime si sub nice unu pretestu.

b) Deórace se póte intemplá, cumca pana la mórtea mea, si cu deosebire déca Atotupotintele se va indurá a-mi lungi firulu vietiei si asiá se mi se póta realisá unele dorintie ce le nutrescu in privinti'a sporirei averiloru si depurarei passiveloru, ce se cuprindu in acestu testamentu, si asiá se fia de lipsa unele modificari séu adaugeri, mi sustienu dreptulu: a face modificari séu adaugeri amesuratu giurstariloru, ce se voru ivì in viitoriu, dupa terminarea, inchiarea si subscrierea acestui testamentu; deci lasu spre acestu scopu trei pagine blance — góle spre a poté continuá asiá numitele „Codicile“ (afara de manteua).

c) Déorace eu tramitu duplicatu, triplicatu s. a. m. d. din acestu testamentu, tóte consunatórie cu originalulu si tóte provediute cu subscrieri, si anume: la onor. comitetu alu Associatiunei transilvane, la vener. capitulu gr. cath. din Blasiu, la onorat'a Redactiune a „Gazetei Transilvaniei“, si póte si in alte locuri, tóte sub cuverte si sigilu, in acelea nu se va aflá codicilu, si asiá codicilulu ce s'ar aflá in esemplariulu originalu, pastratu in secretariulu meu din dormitoriu, va servi de parte intregitória la esemplariele tramise, altcum se póte, ca voiu tramite si din codicilu cate unu esemplariu spre alaturare langa esemplariulu de testamentu.

II. Facia cu Eredele universale.

d) Deórace eu am introdusu o manipulare deosebita a mosiei mele „Maioreni“ si am facutu unele meliorari si am organisat'o in modu corespondietoriu acelei manipulatiuni si mi-am intro-dusu unu jude de economia in acésta manipulare; mai incolo, deórace Eredele meu universale se afla in oficiu, din care, pana candu va fi in stare a serví, nu va esí, si asiá nu vá poté conduce in persóna manipularea numitei mosie, asiá dorescu: cá manipularea mosiei se se continuedie si dupa mórtea mea, in modulu introdusu de catra mine, prin judele meu Iacobu Costa, si ca in casu, candu acestu jude ar morì séu nu ar volì a remané in servitiu, se se póta continuá manipularea totu dupa acésta methoda, se va aflá intre scrisorile mele una instructiune.

e) In acelu casu favoritoriu, candu prin vendiarea casei mele conformu § 10 ar resultá una suma cá aceea, din care dupa acoperirea passiveloru ar mai si remané óre-care restu, acelu restu va fi a se impartí in patru parti egale in favórea pruncilorn Eredelui meu universale: Aureliu, Juliu si Alessandrin'a si a fiicei nepotului meu Constantinu Olteanu, cu numele Silvi'a, si, in casu candu careva séu toti s'ar aflá in etate minorena respective nemaritate, atunci va fi a se depune partea aceea in vr'o cassa de pastrare spre fruptificare pana candu va sosì tempulu etatei maiorene séu maritagiulu.

III. Facia cu cadentiele erariali.

f) Cadentiele erariali séu asiá numitele „competintie de transpunere“ (Uebertragungsgebühren) le va supportá fiacare dupa partea ce i se va respunde in posessiune pe basea acestui testamentu; éra dupa partile donate la corporatiuni séu cá fonduri, déca nu se va trage cadentia sub nume de „equivalentu“, va supportá cadintiele Eredele meu universale din masse.

IV. Facia cu fondulu rudenieloru.

Litterele Fundationale.

g) In privinti'a sumei legatuite in § 5 puuctu 7 si a sumei nesperate, legátuite in § 16 punctu c. cá fondu pentru familiele ce voru devenì din rudeniele mele statorescu urmatóriele

Conditiuni:

1. Atatu sum'a de patru sute fior. v. a. catu si sum'a ce ar poté resultá din pretensiunile private considerate de neincassavere, se va depune d'ocamdata in cass'a de pastrare si imprumutare din Reginu spre fructificare cu acelu scopu, cá capitalulu se se sporésca pana la sum'a de siese dieci mii fior. v. a.

2. Candu va ajunge capitalulu la 60000 fior. v. a., atunci cu sum'a de cinci-dieci mii fior. se va cumperá unu bunu nemiscatoriu si venitele curate se voru adauge la cele 10000 fior. remase in cass'a de pastrare spre sporirea capitalului pana la alte 60000 fior. v. a. si acést'a se va continuá pana atunci, pana candu capitalulu acestui fondu, parte in bunuri nemiscatórie, parte in bani gat'a, va ajunge la suma de unu millionu fl. v. a. ceea ce si atunci, candu numai cele patru sute floreni si numai cu cate 5% annuale, capilalisate la fiacare diumetate de anu, ar' fructificá in tempu de 160 de ani s'ar si intempla; deci a 5 generatiune va deveni in proprietatea unei avere familiare de unu millionu fl. v. a.

3. Cá acestu fondu se ajunga scopulu de mine doritu: nu va fi ertatu nimenui sub nice una conditiune a scóte din capitalu séu interussuriu nice unu cruceriu pana candu va cresce la sum'a de unu millionu fl. v. a. dupa valórea de acum, séu acelei ce va fi asemenea acestei valóre, éra candu va ajunge la acésta suma, atunci se va imparti in parti egale intre toti membrii familieloru din sangele rudenieloru mele in acestu testamentu numite, in parti egale.

4. Dela acestu favoru si beneficiu voru fi eschisi toti aceia, cari prin ori-ce crima ar deveni desonorati, si prin urmare ar fi lipsiti si de alte drepturi politice, cu deosebire voru fi eschisi aceia, cari voru comite vre un'a crima nationale cá renegati séu tradatori, si cá atari s'ar dechiará de catra una adunare publica legale d. e. adunarea generale a Associatiunei transilvane, Congressulu nationale séu Diet'a transilvana si altele asemenea acestor'a; in fine aceia, cari nu ar respectá si impliní ultimele mele conditiuni si respective dispositiuni ce se cuprindu in acestu testamentu, séu se voru cuprinde in codicilulu ce ar urma lá acest'a. Partea aceluia, care s'ar eschide, se va alatură la partea celui mai bine meritatu membru din familiele indreptatite a partecipá la acestu fondu, care se va recunósce de atare prin maioritatea voturiloru celoru indreptatiti.

V. Facia cu publiculu romanu presentu si viitoriu.

h) Cumca faptele mele in viatia si cele ce se cuprindu in acestu testamentu corespondu numirei de „fapte bune“, aceea o va decide acelu Jude supremu si dreptu judecatoriu, naintea caruia voiu avé a me infacisiá dupa mutarea din acésta viatia temporana la cea vesnica, si facia cu aceea sum liniscitu in consciinti'a mea; inse eu voiescu a me supune si criticei Natiunei romane, nu pentru ca asiu fi siguru despre infallibilitate, pentru ca infallibile nu este nice unu moritoriu, ci din contra, pentru ca dorescu, cá in privinti'a sminteleloru se póta fi toti aceia, cari ar nutri dorinti'a a bineface Natiunei, atenti facuti cá se nu cada in asemenea gresiele, éra faptele recunoscute de bune si salutarie se indemne si pe altii a le imitá; deci facu si acea dispusetiune, cá acestu testamentu dupa mórtea mea se se publice in diariulu romanu „Gazeta Tr.“ si ca onorat'a Redactiune se binevoiésca a tiparí si alatură cate unu suplimentu de cate una cóla langa numerii diuariului multu stimatu pentru fia-care prenumerante, — va primí remuneratiunea de una suta fl. v. a. dimpreuna cu interussuriulu ce ar aduce acésta suma dela unu anu incolo dela terminulu respective datulu acestui testamentu, in care terminu, déca-mi va lungi Atotupotintele firulu viatiei mele, voiu depune sum'a de 100 fl. in favórea onoratei Redactiuni, éra in acelu casu, candu firulu viatiei mele s'ar curmá inca inainte de ce ar espirá acestu terminu de unu anu, indatorescu pe Eredele meu universale desu numitu: se tramita sum'a de una suta fl. v. a. la Redactiunea acum numita din mass'a lassamentului meu; prin urmare rogu pe onorat'a Redactiune a „Gazettei Transilvaniei“ se binevoiésca numai decatu dupa primirea anunciului despre mórtea mea, a dessigilá esemplariulu din testamentulu meu, ce se afla depusu la onorata aceeasi, si a incepe tiparirea testamentului; totu-odata o impoternicescu a se adressá catra Eredele meu universale pentru tramiterea sumei susu pomenite, séu din cass'a de pastrare din Reginu, séu din lassamentulu meu.

S. Esecutorii Testamentului.

§. 21. De esecutori ai acestui testamentu denumescu: pe prea onoratulu primariu alu magistratului din loco cá presiedinte, mai incolo pe comitetulu Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, d'impreuna cu Vener. Capitulu gr. cath. din Blasiu, prin membrii delegati, caror'a va fi a li se solví diurnu cuvenitu, in fine: pe rudenii mei Nicolau Siandoru si Georgiu Filipu, rogandu pe toti se binevoiésca a conlucrá spre implinirea tuturoru dispositiuniloru mele ce se cuprindu in acestu testamentu si celoru ce se voru poté cuprinde si in Codicilulu, ce asiu mai poté scrie, multiumindu-li pentru binefacerea si portarea acelei sarcine. — Facia cu esecutorii testamentului observu, cumca desi mai am la mai multi ómeni miseri din Reginulu maghiaru si Felfaleu vr'o siese sute fl. v. a. deórace eu acelea pretensiuni din misericordia facia cu acei „seraci de casa“ le-am iertatu in numele Domnului, asié si acele contracte séu insemnari, ce s'ar aflá intre scrissorile mele, le dechiarediu de „fora valóre“.

T. Conclusu.

§. 22. Terminandu cu ajutoriulu Atotupotintelui compunerea acestui testamentu, dechiarediu, cumca in acest'a se afla pe 9 cóle séu 36 pagine, ultimele scrise, si 4 pagine nescrise, ultimele mele dispusetiuni puse pe papiru asiá, dupa cum mi-a sioptitu anim'a si convingerea mea cea mai buna, deci desi din caus'a betranetieloru mele nefiindu in stare a poté scrie cu man'a mea propria acestu documentu voluminosu, si asiá m'am folositu de scriitoriu strainu, totusi recunoscu, cumca dupa cetirea acestuia m'am convinsu, cumca e din cuventu in cuventu asiá scrisu, dupa cum am doritu eu, si asiá spre a-i dá valórea deplinu legale, dupa numerisarea pagineloru, am cusutu acestu testamentu cu firu de metasa tricoloru nationale, am sigillatu capetele firului cu sigilulu meu si alu unuia dintre martori, si in fine scriindu conclusulu cu man'a mea propria, l'am si subscrisu cu mana propria in fiinti'a de facia a subsemnatiloru martori.

In Reginulu sasescu la anulu 1870 si trei in 7 a lunei lui Februariu.

Ioanne Poppu-Maioru m. p.,
testatoru.

Die gefertigten Testamentszeugen bestättigen hiemit, daß der ihnen wohlbekannte Herr Ioannu Poppu-Maioru in gleichzeitiger Gegenwart aller mitgefertigten Zeugen, ohne jeden Zwang, im Besitze seiner vollen Geisteskräfte, die ernste, bestimmte Erklärung abgegeben habe, daß der vorstehende in drei Original-Exemplaren ausgefertigte, aus 12 Bögen mit 45 beschriebenen Seiten bestehende schriftliche Auffatz, seine letztwillige Anordnung enthalte, und daß genannter Herr Ioannu Poppu-Maior nach dem die einzelnen Bögen dieses schriftlichen Aufsatzes mit einer Seidenschnur verbunden und deren beide Enden mit dem eigenen Siegel des Testators, sowie dem Siegel des einen Zeugen Daniel Schuller abgesiegelt wurden, diesen Auffatz in ihrer gleichzeitigen Gegenwart eigenhändig unterfertigt hat.

Dr. Johann Kaiser m. p.
Daniel Schuller m. p.
Michael Orbonasiu m. p.
Michael Göllner m. p.
Georg Sceopulu m. p.
Carl Bogner m. p.
als Testamentszeugen.

Andreiu Popu m. p. cá martore testamentariu si scriitoriulu acestui testamentu.

Cumca acésta copia consuna din cuventu in cuventu cu originalulu ce se afla depusu la testatorele (in puiuculu mesei de scrisu in odae'a de diua) — adeverimu. — Reginu sas. in 2 Aprile 1873.

Andreiu Popu m. p. cá martore si colationante.
Ioanne Poppu-Maioru m. p. testaroru si cá colationante.

Nr, 5048—1877 civ.

Acésta copia de testamentu, presentandu-se subscrisei judecatorie prin Dlu Iacobu Muresianu, redactoru alu „Gazetei Transilvaniei“ sub cuverta sigilata, pe care sta scrisu: „ca este de a se presentá judecatoriei regie de cercu spre publicare“, conformu protocolului de sub numerulu de susu, astadi s'a publicatu la judecatori'a reg. de cercu.

Brasiovu, in 5 Aprile 1877.

Iosifu Popu m. p.,
Jude reg. de cercu.

Redactoru respundietoriu si Editoru
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparíulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.